

УДК 327:341.238/.24]:061.1ЄС(4:477)

ГОРИЗОНТАЛЬНІ ПОЛІТИКИ ЄС У СИСТЕМІ СПІЛЬНИХ ПОЛІТИК ЄС

Оксана Краєвська

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, Україна, 79000, тел. (032) 2394-656,
e-mail: oksana.krayevska@gmail.com*

Досліджено місце та роль горизонтальних політик ЄС у системі спільних політик ЄС. З'ясовано теоретико-методологічні основи їх формування та реалізації. Проаналізовано їх значення для належного функціонування Європейського Союзу та реалізації основних завдань ЄС на сучасному етапі. У контексті реалізації Угоди про асоціацію охарактеризовано співпрацю між ЄС та Україною в цих сферах.

Ключові слова: спільні політики ЄС; горизонтальні політики ЄС; регіональна політика; соціальна політика; податкова політика; політика конкуренції; політика охорони навколишнього середовища; Угода про асоціацію між Україною та ЄС.

Європейська інтеграція базується на спільних політиках, які розвиваються та примножуються завдяки особливій процедурі прийняття рішень Співтовариства, що є ознакою такої інтеграції. У дослідженні процесів європейської інтеграції важливого значення набувають питання формування та реалізації спільних політик ЄС та напрямів його діяльності. Дедалі більшу увагу приділяють можливості проведення спільних заходів у різних сферах і вдосконалення інституційних механізмів функціонування ЄС.

Метою цієї статті є дослідження місця та ролі горизонтальних політик ЄС у системі спільних політик ЄС та з'ясування теоретико-методологічних основ їх формування та реалізації у контексті співпраці між ЄС та Україною відповідно до положень Угоди про асоціацію.

На думку Н. Мусиса, спільною політикою називають набір рішень, правил, заходів і кодексів поведінки, прийнятих спільними інституціями, що засновані групою держав і впроваджуються спільними інституціями і державами-членами. Таку політику повинні проводити всі учасники через наднаціональні виконавчі й судові органи, призначені для нагляду та контролю за її проведенням. Отже, спільна політика стає інструментом передачі частини своїх суверенних національних повноважень наднаціональним інституціям. Таке делегування суверенних прав у межах спільних політик є фундаментальною характеристикою європейської інтеграції. Це тлумачить складність прийняття та проведення спільної політики та її обов'язковість для всієї інтеграційної структури. Отже, спільні політики відрізняють європейську інтеграцію від міждержавної співпраці [11; 15; 16].

На думку І. Грицяка, процес європейської інтеграції спричинює складне змішування різних методів європейського управління на національному рівні,

зокрема дії та заходи щодо вироблення спільної політики, діяльності інституцій наднаціонального та національного рівнів, а також практичного здійснення цієї політики [2]. Її розвиток, однак, диктується, як справедливо зазначено в «Білій книзі з європейського урядування», не готовим проектом, а динамічним процесом змагання між інтеграційними інструментами, що забезпечують розвиток системи Європейської Спільноти. Методи європейського управління на національному рівні, які характеризуються переважно взаємодією між інституціями, роблять європейську модель інтеграції унікальною.

Отже, прагнення низки держав започаткувати процес європейської інтеграції, принципи якого викладено у підписаній і ратифікованій країнами угоді, стало чинником, який прискорює ефективність вторинних рішень, що стосуються різних напрямів спільних політик. Якщо реалізація цих базових спільних політик дає позитивні, хоча й не оптимальні результати, це засвідчує потребу збільшення їхньої кількості, а, отже, розширення меж цього процесу, кінцевий результат якого передбачити неможливо, адже він залежить від різноманітних внутрішніх і зовнішніх обставин. Залежно від впливу цих чинників на учасників цього процесу, він може сповільнюватися чи прискорюватися, але загалом прогресуючи. Припинення процесу європейської інтеграції теоретично можливе, проте ймовірність такого розвитку подій зменшується через дедалі тісніші економічні, політичні та культурні зв'язки між державами-учасницями.

Спільні політики передбачають делегування союзним органам функцій, які належали до національних повноважень. Нормативними документами ЄС можуть бути передбачені завдання для міжурядової співпраці [11]. Ці завдання можуть визначати також і спільні інституції. Кроки щодо виконання таких завдань створюють умови для проведення наступних політик, які виробляють і проводять методом Співтовариства. Ці політики повинні знайти відображення в угоді, отож у її текст треба вносити зміни, які піднімають вимоги інтеграційних завдань.

На думку В. Волеса, спільні політики ЄС формуються за такими моделями: 1) спеціальний метод Співтовариства; 2) регулятивна модель ЄС; 3) багаторівнева система державного управління; 4) інтенсивне трансурядове співробітництво; 5) координація політики та визначення контрольних показників [1; 7; 17]. Їхні назви розкривають змістове навантаження кожної моделі, які відрізняються не лише принципами формування політики, а й рівнем залучення інституцій. Важливо, що ці моделі дають змогу зрозуміти відмінності між різними політиками ЄС.

Проте у результаті реформи засновницьких договорів, проведених Лісабонським договором 2007 року, «новий» ЄС став інтеграційним об'єднанням із відносно простою внутрішньою організацією за рахунок ліквідації «структури трьох опор». У Лісабонському договорі систематизовані основні принципи компетенції ЄС, чітко визначений вперше найважливіший принцип функціонування політичної влади – принцип наділення компетенцією.

Він підкреслює договірне походження, природу та джерело владних повноважень ЄС [6; 7].

Реформований ЄС наділений компетенцією з боку держав-членів, яка дає змогу йому регулювати інтеграційні процеси в межах ЄС та брати активну участь у міжнародних відносинах. Правові засади компетенції визначені установчими договорами та рішеннями Суду ЄС. Європейський Союз не може самостійно змінювати свою компетенцію. За В. Муравйовим, компетенція ЄС буває внутрішньою та зовнішньою, явно вираженою і дорозумілою [10]. Як явно виражена, так і дорозуміла компетенція може бути виключною, спільною з державами-членами, доповнюючою та спеціальною. Ці типи компетенцій впливають на моделі формування спільних політик ЄС та визначають їхній розвиток у майбутньому [6; 7].

Дослідники виокремлюють чотири головні типи спільних політик: базові та вторинні, горизонтальні й секторальні. Базові політики можна також назвати рамковими спільними політиками, оскільки їхні основні завдання й масштаби записують безпосередньо в угоду, а, отже, їх необхідно узгодити з усіма учасниками [11; 15; 16]. Вторинні спільні політики виробляють спільні законодавчі інституції в межах базових спільних політик згідно з процедурою ухвалення рішень Співтовариства. Як базові, так і вторинні спільні політики класифікують відповідно до відносного зменшення важливості, залежно від тих галузей, на які вони поширюються.

Процес європейської інтеграції, на нашу думку, є найважливішою спільною політикою, бо низка держав проводить її як альтернативу до ізоляціонізму чи міждержавної співпраці. Інтеграція – це стратегічний напрям, обраний добровільно, спільно, через укладання договору, який започатковує інші спільні політики. Цей процес відбувається поетапно, перехід від однієї стадії до іншої (наприклад, від митного союзу до економічного й валютного союзу і, зрештою, до спільного ринку) теж спирається на рішення у межах базової спільної політики, що записано в угоді. Ці спільні політики, які відстежують сходінки інтеграційного процесу, найважливіші.

Вторинні політики походять від базових. Зокрема, у сфері охорони навколишнього середовища передбачені заходи з захисту атмосфери, а також спеціальні дії, регламентовані постановами, директивами і рішеннями. Ступінь пріоритетності існує як серед горизонтальних спільних політик (соціальна політика, політика у сфері конкуренції, охорона навколишнього середовища), які патронують найважливіші економічні й суспільні процеси в державах-членах, так і серед спільних секторальних політик, що стосуються окремих галузей економіки (промисловості, енергетики, транспорту, сільського господарства, рибальства) [11].

Секторальні політики ЄС стосуються найбільших секторів економіки ЄС та його держав-членів: промисловості, дослідної діяльності, енергетики, транспорту та сільського господарства. На відміну від промисловості, в останніх трьох секторах договори чітко вимагали виробляти спільну політику. Втім, увесь процес багатонаціональної інтеграції спрямовувався саме на

реструктуризацію та посилення конкурентності європейської промисловості. Проведення спільної дослідної діяльності й енергетичної політики частково передбачено секторальними договорами, насамперед договором про заснування Євроатому. Різне правове підґрунтя п'яти головних спільних політик у різних секторах економіки обумовило розбіжності в їхньому розвитку; окрім того, ці розбіжності стали наслідком різних вимог держав-членів щодо цих політик на різних історичних етапах – на стадії митного союзу, стадії спільного ринку та стадії економічного та валютного союзу.

Горизонтальні політики ЄС стосуються п'яти широких галузей економічної та соціально-політичної діяльності, серед яких: регіональний розвиток, соціальний поступ, оподаткування, конкуренція та захист довкілля. Всі ці спільні політики вже були задіяні на стадіях митного союзу та спільного ринку й мають невинно розвиватися задля здійснення подальших і вищих цілей – на стадіях економічного та валютного союзу й політичної інтеграції [11].

Спільна регіональна політика, що здійснюється за допомогою структурних фондів, має на меті допомогти біднішим регіонам ЄС витримати – в умовах єдиного ринку й економічного та валютного союзу – інтенсивнішу торгівлю та конкуренцію з розвинутішими регіонами [11]. Існування економічного та валютного союзу, за якого держави позбавлені можливості впливати на обмінний курс і в такий спосіб збалансовувати національну економіку, може завдати збитків біднішим країнам-членам, якщо не буде ефективної регіональної політики, що будується навколо достатніх капіталовкладень з багатших регіонів ЄС у бідніші.

Головною метою спільної регіональної політики є зменшення нинішніх регіональних невідповідностей і запобігання подальшим регіональним дисбалансам у ЄС шляхом передання ресурсів Спільноти проблемним регіонам, використовуючи фінансові інструменти Спільноти, відомі як структурні фонди. Спільна регіональна політика ЄС не має замінити національні політики. Відповідно до принципу субсидіарності, передусім держави-члени мають власними регіональними політиками розв'язувати проблеми своїх регіонів, розвиваючи інфраструктури та фінансово підтримуючи інвестиції, які зумовлюють виникнення нових робочих місць. Проте спільна регіональна політика координує національні політики, формулюючи настанови та встановлюючи певні принципи, покликані уникнути конкуренції за отримання регіональної допомоги між державами-членами. Вона також координує різні політики та фінансові інструменти ЄС, прагнучи надати їм «регіонального виміру» й у такий спосіб значною мірою впливати на регіони, які найбільше потребують уваги.

Цілі спільної соціальної політики дуже близькі до цілей політики регіональної. Остання прагне поліпшити становище у слаборозвинутих регіонах, а соціальна політика, своєю чергою, має справу з найбіднішими громадянами. Обидві намагаються подолати економічні й соціальні дисбаланси в Союзі й забезпечити рівномірний розподіл переваг, які випливають з діяльності спільного ринку, між усіма країнами та громадянами. Деякі з цих заходів є

додатковими, і їх фінансові інструменти тісно скоординовані задля отримання результату.

Від середини 1980-х років прискорення процесу європейської інтеграції зумовило суттєвий поступ у галузі спільної соціальної політики, а також у дедалі потужніших галузях професійного навчання, соціального захисту та охорони здоров'я й безпеки робітників. Цей процес продовжився із запровадженням економічного та валютного союзу, який позбавив уряди країн-членів багатьох економічних та монетарних інструментів, а, отже, й можливості самостійно розв'язувати свої соціальні проблеми. Власне тому Амстердамський договір називає створення високого рівня зайнятості однією з цілей ЄС і впроваджує скоординовану стратегію щодо зайнятості.

За економічних та соціальних структур, які багато в чому відрізняються одна від одної, держави, що формували Європейську економічну спільноту, мали також доволі відмінні податкові системи, що однаково стосується і фінансової політики, передусім розподілу податкового тягаря між прямими та непрямими податками, і технічної організації оподаткування. Тоді ще питання створення єдиного фіскального простору в Європейській економічній спільноті не постало. Проте в очікуванні такого об'єднання для належного функціонування спільного ринку були потрібні деякі термінові заходи у сфері оподаткування, спрямовані на досягнення фіскального нейтралітету та рівних умов конкуренції серед держав-членів.

Проте спільна податкова політика не обмежується лише вимогами про фіскальний нейтралітет, що їх вимагає Договір. Державам-членам вдалося замінити свої кумулятивні багаторівневі обігові податки єдиним податком на додану вартість, структуру якого вдалося максимально гармонізувати. Усунення податкових кордонів уможливило зближення ставок ПДВ й акцизних зборів та робить суттєвий внесок у справу остаточного формування єдиного ринку. Із розвитком економічного та валютного союзу потрібне також зближення в податках на прибутки компаній та на заощадження [11].

Спільна політика щодо конкуренції впливає на решту спільних політик, які повинні відповідати її правилам. Зокрема, це стосується промислової політики (в питаннях структурних і галузевих заходів), регіональної політики (в питаннях державної допомоги бідним регіонам), енергетичної і транспортної політики (в питаннях головних державних і багатонаціональних підприємств у цих секторах), сільськогосподарської політики та політики щодо рибальства (в питаннях організації спільного ринку).

Перед відкриттям кордонів для торгівлі та конкуренції всередині ЄС ціни в деяких секторах у більшості країн штучно підтримували на рівні, який давав змогу підприємствам виживати. Вартість їх захисту переклали на споживача. В інших секторах нерентабельні підприємства підтримували за рахунок різних видів допомоги, і саме платник податків їх підтримував. Звідси зацікавленість і споживачів, і платників податків у тому, щоб нерентабельні підприємства зникли з ринку завдяки справедливій конкурентній грі. Цей спільний інтерес громадян держав-членів – головна рушійна сила багатонаціонального процесу

інтеграції. Національні правила як такі не можуть забезпечити конкуренцію у спільному ринку, їх слід доповнювати спільними правилами ЄС, щоб охопити випадки, які стосуються торгівлі між державами-членами і де, отже, діє компетенція ЄС. На відміну від національної політики щодо конкуренції, метою спільної політики є ринкова інтеграція. Вона покликана гарантувати єдність спільного ринку, протидіючи його поділові між підприємствами, що відбувається, наприклад, шляхом застосування превентивних угод. Вона повинна перешкоджати монополізації певних ринків, стаючи на заваді зловживанням великих компаній своєю панівною позицією, для нав'язування своїх умов або скуповування їхніх конкурентів. Зрештою, вона має перешкоджати урядам перекручувати правила гри шляхом допомоги підприємствам приватного сектору або дискримінації на користь державних підприємств [15].

Спільна політика щодо конкуренції відіграє роль економічного регулятора на спільному ринку. Вона запобігає сегментації ринку, яка є неприпустимою в єдиному ринку, проте яку знову можуть викликати угоди між компаніями. Вона також не даватиме змоги транснаціональним компаніям використовувати свою панівну позицію чи монополізувати ринок, скуповуючи незалежні фірми. У питаннях втручання держави в економіку роль політики щодо конкуренції полягає в тому, аби обмежити державну допомогу тільки до заходів, що спрямовані на досягнення спільних цілей, вдосконалення структури виробничих механізмів Європейського Союзу та їхнього пристосування до внутрішніх і зовнішніх змін [16].

Спільна політика щодо охорони навколишнього середовища є важливим чинником якості життя громадян ЄС. У європейській економіці, яка переживає структурні перетворення, завдання виробників політики полягає в тому, щоб уможливити безболісне досягнення цілей зростання, які мають бути сумісними із сутнісними завданнями охорони навколишнього середовища. ЄС, насправді, втілює послідовні програми, спрямовані на стабільне зростання. Проте у справі охорони навколишнього середовища в світі ЄС не може діяти самостійно. Використовуючи свою економічну потужність, він покликаний провадити курс на поліпшення міжнародної координації в цій галузі.

Співпраця між Україною та ЄС у сфері горизонтальних політик здійснюється у контексті реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС та представлена у РОЗДІЛІ IV «ТОРГІВЛЯ І ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ТОРГІВЛЕЮ» (зокрема, у частині 2 «Державна допомога» та главі 10 «Конкуренція», у частині I «Антиконкурентні дії та злиття» (ст. 253–261), а також у РОЗДІЛІ V «ЕКОНОМІЧНЕ ТА ГАЛУЗЕВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО» (зокрема, у главі 4 «Оподаткування» (ст. 349–354), у главі 6 «Навколишнє середовище» (ст. 360–366) та у главі 21 «Співробітництво у галузі зайнятості, соціальної політики та рівних можливостей» (ст. 419–425) [12; 14].

Адже одним із додаткових стимулів відновлення української промисловості має стати залучення до глобальних, європейських та регіональних ланцюгів постачань та розвиток кооперації з підприємствами держав-членів ЄС. З цієї

метою 2016 р. вищим політичним керівництвом України та ЄС прийнято рішення про започаткування Діалогу високого рівня Україна–ЄС з горизонтальних питань та окремих секторів промисловості [4].

Цілями діалогу визначено:

- сприяння ефективному вирішенню проблем, з якими зіштовхується українська промисловість;
- підвищення довіри між представниками бізнесу України та ЄС з метою усунення негативних стереотипів щодо промислового потенціалу України;
- забезпечення участі в глобальних, європейських і регіональних ланцюгах поставок, розвиток співпраці з підприємств держав-членів ЄС, а також вивчення і застосування передового досвіду з метою вдосконалення управління промисловим виробництвом;
- застосування європейських стандартів якості в промисловому виробництві;
- сприяння залученню технологічних та інноваційних рішень.

Сторони розглядають діалог як інструмент поглибленої взаємодії між Україною та ЄС, який, поряд з традиційними механізмами, визначатиме також потужну бізнес-складову, що сприятиме налагодженню прямих контактів між бізнес-асоціаціями України та ЄС і допоможе вітчизняним промисловцям легше взаємодіяти з їх колегами з країн-членів Європейського Союзу. Участь України в Діалозі також слугуватиме компліментарним елементом функціонування Національного комітету з промислового розвитку та його Експертної ради [4].

У м. Брюссель 1–2 березня 2017 року відбулось Перше інавгураційне засідання «Промислового діалогу України–ЄС», у рамках якого, зокрема, відбулось засідання 5-ти робочих груп:

- з питань усунення технічних бар'єрів у торгівлі та стандартизації;
- з питань малого та середнього підприємництва;
- з питань співробітництва у космічній галузі;
- з питань публічних закупівель;
- з питань промисловості (автомобілебудування).

Потенційними напрямками співробітництва України та ЄС визначено:

- поглиблене цільове регуляторне наближення з фокусом на участь у європейських ланцюгах створення доданої вартості;
- промисловий аутсорсинг;
- ширше залучення України до програм «Horizon 2020» та COSME;
- обмін новітніми технологіями.

Промдіалог став майданчиком для обміну інформацією та передовим досвідом щодо шляхів модернізації та реструктуризації української промисловості і поліпшення рамкових умов для підприємств, зокрема, МСП. У подальшому Діалог також сприятиме зниженню технічних бар'єрів у торгівлі шляхом узгодження нормативних і технічних стандартів України та ЄС. У рамках робочих груп обговорено питання щодо технічних бар'єрів у торгівлі та стандартизації, публічних закупівель, політики малого і середнього бізнесу,

машинобудування, автомобільної промисловості та співробітництва у космічній сфері.

У найближчій перспективі – розробка дорожньої карти Діалогу Україна–ЄС високого рівня щодо горизонтальних питань та окремих секторів промисловості до Робочого документа зазначеного Діалогу. Проведення другого засідання Діалогу Україна–ЄС високого рівня щодо горизонтальних питань та окремих секторів промисловості заплановано на перший квартал 2018 року [4].

Усі ці заходи дають змогу долучитися до передового досвіду формування та реалізації горизонтальних політик ЄС та ефективно втілювати цю практику в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Волес В.* Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес ; пер. з англ. Р. Ткачук. – Київ : Основи, 2004. – 871 с.
2. *Грицяк І. А.* Особливості європейського управління на національному рівні: методичний аспект [Електронний ресурс] / І. А. Грицяк // Стратегічні пріоритети, № 1(2). – 2007 р. – С. 165–172. – Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/book/StrPryor/2/5-1-Hrytsiak.pdf>.
3. *Дайнен Д.* Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції / Д. Дайнен ; пер. з англ. – Київ : К.І.С., 2006. – 696 с.
4. Діалог Україна – ЄС високого рівня щодо горизонтальних питань та окремих секторів промисловості [Електронний ресурс] / Департамент міжнародного торговельно-економічного співробітництва та європейської інтеграції, 17.03.2017. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=bb996857-88dd-4326-8249-3d74069542e1&title=DialogUkrainasVisokogoRivniaSchodoGorizontalnikhPitanTaOkremikhSektorivPromislovosti>.
5. Європейський Союз: політика, економіка, право : навчальний посібник / за ред. Н. В. Антонюк, М. М. Микієвича. – Львів, 2005. – 532 с.
6. Інституційний розвиток ЄС у рамках Лісабонського договору [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/diyalnist-/mijnarodne-/integratsiya-ukraini-do-es/institutsiyniy-rozvitok-es->.
7. *Краєвська О. А.* Трансформація моделей формування спільних політик ЄС у компетенції ЄС за Лісабонським договором / О. А. Краєвська // Вісник Львівського університету, 2016. – С. 70–79. (Серія міжнародні відносини ; вип. 38).
8. *Краєвська О.* Спільні політики Європейського Союзу : методичні рекомендації до навчального курсу / О. Краєвська – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 128 с.
9. *Краєвська О.* Спільні політики ЄС: дефініції та особливості формування / О. Краєвська // Вісник Львівського університету. – 2007. – С. 28–33. – (Серія міжнародні відносини ; вип. 19).
10. *Муравйов В.* Види компетенції реформованого Європейського Союзу [Електронний ресурс] / В. Муравйов, І. Березовська // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2009. – С. 53–58. – (Серія міжнародні відносини ; вип. 37). Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/natural/vknu/mv/2009_37.pdf.
11. *Мусис Н.* Усе про спільні політики Європейського Союзу / Мусис Н. ; пер. з англ. – Київ : К.І.С., 2005. – 466 с.
12. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
13. EU policies, information and services [Electronic resource]. – Access mode : https://ec.europa.eu/info/index_en.
14. EU-Ukraine Association Agreement – the complete texts [Electronic resource]. – Access mode : <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/en/page/open/id/2900>
15. *Moussis N.* Access to European Union: law, economics, policies [Electronic resource] / N. Moussis // 19th updated edition, Rixensart, 2011. – Access mode : <http://europaedia>.

moassis.eu/about/?book=B0001.

16. *Moussis N.* Guide to European policies, 11th Revised Edition / Moussis N.– Rixensart : European Study Service, 2005.

17. *Wallace H.* Policy-Making in the European Union / Wallace H., Wallace W., Pollack M. – Oxford : Oxford University Press, 2005. – 570 p.

Стаття надійшла до редколегії 10.06.2017

Прийнята до друку 23.06.2017

HORIZONTAL POLICIES OF THE EU IN THE FRAMEWORK OF THE EU COMMON POLICIES

Oksana Krayevska

*Ivan Franko National University of Lviv,
1, Universytetska Str., Lviv, Ukraine, 79000, tel. (032) 2394-656,
e-mail: oksana.krayevska@gmail.com*

The place and role of the EU horizontal policies in the framework of the EU common policies are explored. The theoretical and methodological basis of their formation and realization are revealed. Their importance for the proper functioning of the European Union and the realization of the main tasks of the EU at the present stage are analyzed. Cooperation between the EU and Ukraine in these areas is described in the context of the implementation of the Association Agreement.

The EU's horizontal policies address five broad areas of economic and socio-political activity, including regional development, social progress, taxation, competition and environmental protection. All these common policies have already been involved in the stages of the customs union and the common market and must be constantly evolving in order to pursue further and higher goals – at the stages of economic and monetary union and political integration.

Cooperation between Ukraine and the EU in the field of horizontal policies is carried out in the context of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU and is presented in SECTION IV «TRADE AND TRADE-RELATED MATTERS» (in particular, in Part 2 «State Aid» and Chapter 10 «Competition», in part 1, «Antitrust and mergers» (Articles 253–261), as well as in Chapter V «ECONOMIC AND SECTORAL COOPERATION» (in particular, in chapter 4 «Taxation» (Articles 349–354), in chapter 6 «Environment» (Articles 360–366) and in Chapter 21 «Cooperation on employment, social policy and equal opportunities» (Articles 419–425).

Key words: common policies of the EU; horizontal policies of the EU; regional policy; social policy; tax policy; competition policy; environmental protection policy; Association Agreement between the EU and Ukraine.